

Naturskyddsföreningen Gävle

Gävle 30 mars 2021

Remissvar på Klimatfärdplanen: Åtgärder för klimatneutralt Gävle 2035

Naturskyddsföreningen i Gävle är en av kommunens största folkrörelser med ca 2000 medlemmar. Vi har ordnat en hearing om klimatfärdplanen och även diskuterat den i en arbetsgrupp. Här är våra synpunkter:

Det är bra att färdplanen bygger på klimatforskningen och Parisavtalet och tydligt påvisar hur stor omställning som faktiskt krävs även i Gävle. Det faktum att vi behöver minska utsläppen med i storleksordningen 15 % per år manar till eftertanke och samling för att göra detta på bästa sätt.

Planförfattarna erkänner tydligt att denna plan är otillräcklig för att klara målen om ett klimatneutralt Gävle. Det behövs fler åtgärder internationellt, nationellt och attitydförändringar bland befolkningen. Men detta får aldrig bli en ursäkt för kommunen att inte göra allt den(vi) kan.

Vi förutsätter att alla förslag som innebär verkligt minskade utsläpp genomförs med stor skyndsamhet.

Minska utsläppen hemma- undvik utsläppshandel.

Vi vill framhålla att begreppet klimatneutral är problematiskt. Det innebär att en del utsläppsminskningar kan göras genom att köpa sig fri, alltså att betala för minskningar i andra delar av världen. Många sådana klimatkompensationsåtgärder har kritiserats för att de inte går att kontrollera. För en rättvis implementering av Parisavtalet behöver vi i Sverige och Gävle minska våra egna utsläpp till noll. För att det ska vara möjligt behövs en kombination av tekniska lösningar och en förändrad livsstil.

Biltrafiken är vår stora utmaning

Det är bra att rapporten belyser hur utsläppen ser ut i Gävle och Gävleborg. Det som är talande är det stora bilberoendet och höga bilanvändningen, även för korta resor. I rapporten kan vi läsa att utsläppen från personbilar per invånare och år är 1, 15 ton medan motsvarande siffra för Uppsala är 0,73, för Malmö 0,56 och för Stockholm 0, 18 ton. Det kan vara lättare att skapa bra kollektivtrafik i större städer, men samtidigt är avstånden mindre i en stad som Gävle. Här har vi svart på vitt om ett klimatdåligt beteende, men samtidigt en enorm potential till förbättring för vår kommun.

Vi behöver alla fundera över vår bilkörning. Men det är viktigt att inte allt fokus hamnar på individen och att skuldbelägga redan utsatta grupper. Exempelvis kan det vara svårare att använda cykel/kollektivtrafik i alla lägen för en ensamstående som behöver skjutsa sina barn till aktiviteter och samtidigt hinna med att ta sig hem från arbetet och handla matvaror. Oftast bor de med högst inkomst mer centralt eller i områden med nära till aktiviteter/butiker/naturområden. Det är viktigt att kommunen minskar behovet av bilresor genom planering av service, skolor, fritidsaktiviteter. Decentralisera verksamheterna i stället för att centralisera.

Här är några förslag som vi speciellt gillar i klimatfärdplanen:

Bra åtgärder för minskad vägtrafik

Piskor och morötter i parkeringspolitiken. Det måste bli slut på gratisparkeringar vid arbetsplatser i centrala Gävle, då de uppmuntrar till slentrianmässig användning av privatbilar.

Samordningscentral för varudistribution. Det är ett utmärkt förslag och det är intressant att detta har provats med bra resultat i andra kommuner.

Förslagen om klimatanpassade tjänsteresor i kommunen är bra. Pandemin har visat att vi kan göra många fler möten digitalt. Idén om klimatväxling är spännande och bör utvecklas vidare.

Använd den kommunala upphandlingen

Det är positivt att färdplanen föreslår tydliga klimat- och miljökrav i all kommunal upphandling. En stor del av vår konsumtion sker via skattsedeln: skolor, äldreomsorg och övrig verksamhet. Det offentliga har enorm konsumentmakt. Om Gävle kan använda den fullt ut kan vi bli en stor förebild för andra kommuner i Sverige.

Det är bra med förslag om mer vegetarisk och vegansk mat i skolorna. Men det ska ske genom bra lokalt producerad välsmakande mat, annars riskerar vi en backlash. Den senaste upphandlingen av mat som fraktas från Stockholm är illavarslande.

Ställ krav på Microsoft

Utredningen föreslår att vi kan använda spillvärme från serverhallarna som Microsoft bygger. De slukar el som skulle kunna ersätta fossila bränslen. Microsoft bygger även många fossildrivna reservaggregat. Om utbyggnaden av serverhallar fortsätter måste kommunen kräva energieffektiva lösningar och ta tillvara spillvärmerna. Kommunen måste sätta press på Microsoft.

Satsa på kommunal vindenergi

Gävlebukten är strategisk för vind till havs, och Gävle kan även ha en del vindkraft på land. Allt detta skall ske i samklang med biologisk mångfald och naturhänsyn. En kommunal vindpark i samverkan med lokalsamhällen kan ge ökad möjlighet att styra investeringarna rätt och ge ökad legitimitet för vindkraften.

Problematisera med bioenergi, CCS och klimatkompensation

Det som är problematiskt med klimatfärdplanen är att den även räknar med mycket bioenergi och insamling av koldioxid CCS. Satsningar på bioenergi kommer ofta i konflikt med biologisk mångfald. Lagring av insamlad koldioxid är en osäker och extremt dyr teknik. Att köpa sig fri från minskade utsläpp genom utsläppshandel med fattiga länder är inte heller acceptabelt. Dessa lösningar är precis som planförfattarna skriver osäkra och ifrågasatta. Den drabbar ofta fattiga människor som tvingas bort från sina marker för trädplantager som kan komma att huggas ner eller brinna upp om några år. Dessa lösningar får inte bli en ursäkt för en lägre ambitionsnivå när det gäller minskade utsläpp här hemma.

Avveckla bilberoende köpcentra

Vägtrafiken är den stora utmaningen i länet och kommunen. Det är pinsamt att trafikplaneringen även idag baseras på någon form av grabbig (gubbig) bilkultur från 50-talet med stora bilar (Cheva då- SUV idag). Planeringen med externa köpcentra har förstärkt detta. Nu är det dags att Gävle som en modern och växande stad kliver in i 2020 talet. Med bättre kollektivtrafik, cykling, bilpooler, plats

för människor och kultur i gaturummet. Ett förslag är att kommunen verkar för parkeringsavgifter vid alla köpcentra och gynnar lokal service i centrum och i alla bostadsområden. Bilberoende externa köpcentra bör avvecklas.

Elbilar är inte universallösningen

Det är bra med fler elbilar och satsningar på detta, men det får inte bli en ursäkt att inte minska det totala trafikarbetet med bil. Elbilar är dyra och en klimatfärdplan baserad på dessa kan upplevas orättvis då välbetalda människor kan köra i staden medan alla med låga inkomster och gamla bilar känner sig motarbetade. Lika viktigt är att få en bättre kollektivtrafik och satsning på närservice.

Att ändra en "bilsynt" kultur kan inte ske bara med piskor som höjda avgifter utan det behövs även morötter och opinionsbildning. Det är viktigt att förändringar sker i samverkan med många aktörer till exempel i miljörelsen. Hälsoaspekten är viktig, t. ex det faktum att många gator i Gävle har för höga avgashalter.

Satsa på folkbildning och dialogmöten

Vi i Naturskyddsföreningen är beredda att delta i folkbildningsinsatser och dialogmöten för att motivera klimatomställningen. Vi föreslår att klimatfärdplanen förverkligas genom breda möten i varje stadsdel och med olika aktörer på temat hur minskar vi utsläppen i Gävle. Det är viktigt att det inte blir möten där företag och politiker skönmålar (grönmålar) utvecklingen eller föreslår att någon annan ska göra jobbet. Istället bör det vara möten dit alla förväntas komma och säga hur de ska bidra till reell utsläppsminskning, alltså där vi kan sporra varandra. Arbetsplatser, hyresvärdar och föreningar (idrott, kyrkor osv) kan utmana varandra i att bygga solenergi, främja bilpooler, minska sitt slit och släng osv i en positiv spiral. Naturskyddsföreningen bidrar gärna i ett sådant arbete.

För Naturskyddsföreningen

Ann Marie Hedenskog, ordförande